

Participatieverslag Omgevingsvisie

GEMEENTE NEDERWEERT

INWONERS, ONDERNEMERS, BELANGENGROEPEN EN VERENIGINGEN

IN DIT DOCUMENT

INLEIDING

1. PARTICIPATIEPROCES

1.1 Stakeholders

1.2 Participatieactiviteiten

2. PARTICIPATIEUITKOMSTEN

2.1 De identiteit van Nederweert

2.2 Uitdagingen per type gebied

2.3 De opgaven van de stakeholders

3. DE TOEKOMST VAN NEDERWEERT

3.1 Dromen en nachtmerrie

3.2 Betrokkenheid van de stakeholders

3.3 Vervolgstappen

Inleiding

De gemeente Nederweert werkt aan een Omgevingsvisie: een toekomstbeeld dat richting geeft aan hoe de gemeente er in de toekomst uit kan zien. In deze visie legt de gemeente vast hoe zij wil omgaan met belangrijke thema's zoals wonen, landbouw, natuur, economie, mobiliteit, leefbaarheid en gezondheid. Het is geen blauwdruk waarin alles vastligt, maar een kompas dat helpt bij het maken van keuzes voor de toekomst.

Omdat deze keuzes direct invloed hebben op inwoners, ondernemers, verenigingen en andere lokale partners, heeft de gemeente ervoor gekozen dit toekomstbeeld in participatie te ontwikkelen. Daarom is eind 2025 en begin 2026 een participatieproces uitgevoerd, waarin verschillende perspectieven, zorgen en ideeën zijn opgehaald.

De aanpak was bewust laagdrempelig en praktisch. Goed luisteren en het voeren van een open gesprek stond centraal, via onder meer pop-ups in de kernen, workshops met inwoners, belangengroepen en verenigingen en een informatiebijeenkomst met raadsleden. Op deze manier werd een breed en divers beeld opgehaald, gebaseerd op wat mensen in Nederweert dagelijks ervaren.

Dit participatieverslag brengt de belangrijkste inzichten uit deze momenten samen. Wij hebben getracht om recht te doen aan de rijkheid van input die we hebben opgehaald en dit vertaald en geclusterd naar concrete input. Het verslag vormt daarmee een basis voor de volgende stap: het opstellen van een Omgevingsvisie die aansluit bij de schaal, de identiteit en de toekomst van Nederweert.

1. Participatieproces

Stakeholders en participatieactiviteiten

Participatieproces

1.2 Participatieactiviteiten

Tijdens dit participatieproces hebben we in december 2025 en januari 2026 een aantal activiteiten uitgevoerd om te komen tot input vanuit inwoners, belangengroepen en verenigingen. Hieronder omschrijven we deze activiteiten.

De pop-uplocatie

De pop-up is een kraam waar bewoners op een laagdrempelige manier zonder aanmelding spontaan hun mening kunnen geven over wat er bij hen of in hun kern leeft. Door zelf 'naar buiten' te gaan kregen we een eerlijk en breed beeld van wat er speelt, ook van mensen die normaal niet naar de workshops komen of überhaupt deelnemen aan participatieprocessen. Dit vormde het startpunt van het traject.

Waar en wanneer stonden we?

De pop-ups vonden plaats op woensdag 17 december 2025.

Op twee bekende plekken in de gemeente:

1. Ospel – Coop

Tijdstip: 14:00-16:00

Aantal bezoekers: 25–30 bewoners

2. Nederweert – Jumbo

Tijdstip: 17:00-19:00

Aantal bezoekers: 20–25 bewoners

Workshops januari 2026

Na afloop van de pop-ups zijn er in januari twee workshops georganiseerd, elk gericht op een specifieke groep binnen de gemeenschap.

Workshop Belangengroepen – Dinsdag 13 januari 2026

Deze workshop bracht vertegenwoordigers samen uit de agrarische sector, het bedrijfsleven, natuur- en erfgoedorganisaties. In totaal namen circa 25 personen deel.

Tijdens deze bijeenkomst lag de nadruk op het verdiepen in de verschillende deelgebieden van Nederweert en het verkennen van de thema's die daar spelen. De deelnemers gingen gezamenlijk aan de slag met het verkennen, duiden en structureren van deze thema's, zodat er een overzicht ontstond van de actuele vraagstukken en kansen per deelgebied.

Workshop Dorpsraden & Verenigingen – Donderdag 15 januari 2026

Deze workshop bracht vertegenwoordigers samen uit onder andere sportverenigingen, carnavalsverenigingen, dorpsraden, buurtverenigingen en muziek- en cultuurverenigingen. Aan deze sessie deden ongeveer 35 vertegenwoordigers mee.

Het centrale thema was leefbaarheid in de kernen, met extra aandacht voor voorzieningen en ontmoeting. De deelnemers bespraken samen hoe voorzieningen in de dorpen behouden en versterkt kunnen worden, en hoe het sociale leven verder gestimuleerd kan worden.

Raadsinformatieavond januari 2026

Tijdens de raadsinformatieavond in januari is de gemeenteraad meegenomen in het participatietraject rondom de Omgevingsvisie Nederweert. Hiermee hebben we:

- inzicht gegeven in wat we hebben gedaan,
- laten zien wie er betrokken zijn geweest,
- een eerste weergave gedeeld van wat er is opgehaald,
- en eventuele vragen over het proces en de inhoud beantwoord.

2. Participatieuitkomsten

Identiteit, uitdagingen per type gebied en opgaven van stakeholders

Participatieuitkomsten

2.1 De identiteit van Nederweert

Over de identiteit van Nederweert en haar kernen was al veel bekend, omdat dit in eerdere beleidsdocumenten uitgebreid is opgehaald. Daarom is in dit participatieproces niet ingezet op opnieuw verzamelen, maar op toetsen en aanscherpen van wat al bekend was.

Identiteit heeft zowel een fysieke als een sociale kant. Het gaat enerzijds om hoe het landschap, de dorpen en de gebouwen eruitzien en worden beleefd, en anderzijds om hoe mensen samenleven, elkaar ontmoeten en zich onderdeel voelen van een gemeenschap. Deze combinatie bepaalt het karakter van een plek en vormt het vertrekpunt voor keuzes in de omgevingsvisie.

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe inwoners de identiteit van Nederweert en haar kernen herkennen, bevestigen en aanvullen, en welke waarden zij belangrijk vinden om te behouden richting de toekomst.

Algemeen

De identiteit van Nederweert drijft op de mensen die hier wonen, werken, samenleven en zich inzetten voor hun dorp. In alle workshops – van verenigingen tot agrariërs, van dorpsraden tot groene organisaties – komt hetzelfde beeld naar voren: Nederweert is een gemeenschap waar mensen elkaar kennen, naar elkaar omkijken en waar de verbinding tussen dorp, landschap en geschiedenis voelbaar is in het dagelijks leven. Deze verbinding is wel steeds minder vanzelfsprekend en vraagt continu onderhoud.

“

“Ons kent ons”

“Hechte gemeenschap, veel vrijwilligers”

“In Nederweert voelt het als een hecht dorp,”

”

De mensen: betrokken, hecht en nuchter

Tijdens de workshops is “de mensen” vaak als eerste genoemd wanneer gevraagd wordt wat Nederweert bijzonder maakt.

De gemeenschap kenmerkt zich door:

- een hechte sociale structuur,
- een sterk verenigingsleven,
- en een cultuur van samen doen, vaak op vrijwillige basis.

Veel inwoners wonen er al generaties lang en voelen zich thuis in het dorpsse ritme, waar vertrouwdheid en nabijheid belangrijk zijn.

Uit de workshops blijkt dat mensen elkaar veel gunnen, elkaar helpen en elkaar kennen. “Ons kent ons” wordt genoemd.

Verbonden door geschiedenis en cultuur

De wortels van Nederweert liggen in een lange geschiedenis van boeren, veenontginning, kanalen, dorpskernen en gemeenschappen die zich steeds hebben aangepast aan veranderende tijden. In de workshops wordt de historische eigenheid dan ook genoemd:

- “Eiland in het moeras”
- “Eigen dialect”
- “Peel-geschiedenis en cultuur”

Culturele verenigingen, carnaval, muziek en lokale tradities zorgen voor een gevoel van continuïteit en herkenning. Dit staat in contrast met de groeiende instroom van nieuwe bewoners, waardoor de vraag opkomt hoe deze cultuur toegankelijk blijft voor iedereen.

Hoe mensen elkaar ontmoeten

De plekken waar inwoners elkaar tegenkomen zijn typisch voor een dorpse gemeenschap:

- *“bij verenigingen en evenementen”,*
- *“in gemeenschapshuizen”,*
- *“op het schoolplein”,*
- *“in de sportclub”,*
- *“op straat”,*
- en tijdens dorpsactiviteiten zoals kermissen en wedstrijden.

Dit sluit aan op de pop-ups, waar mensen vertelden dat ontmoeting vooral zit in sport, verenigingen en buurtinitiatieven.

De fysieke omgeving: groen, open en waardevol

De omgeving wordt breed gewaardeerd om zijn rust, natuur en openheid. Natuur en landbouw bestaan hier naast elkaar, wat zowel een belangrijk onderdeel van de identiteit is als een bron van spanning.

Belangrijkste waarden die genoemd worden:

- *“het mooie agrarische buitengebied”,*
- *“de aanwezigheid van drie Natura-2000-gebieden”,*
- *“een landschap met ruimte en groen”,*
- en het gevoel van *“een ‘groene oase’ aan de rand van de Brainport-regio”.*

Wat mensen graag willen behouden

Wat inwoners en organisaties het meest willen beschermen vormt misschien wel de kern van de identiteit:

- het dorpse karakter,
- het gevoel van samen leven,
- de rust en het landschap,
- en het rijke verenigingsleven.

Het behoud van ontmoeting – plekken, zalen, sportparken, gemeenschapshuizen – is voor veel groepen essentieel. In de workshops wordt herhaaldelijk de oproep gedaan om te zorgen dat samenkomen mogelijk blijft, zeker nu accommodaties verouderen of verdwijnen.

Tegelijk klinkt de zorg dat de druk vanuit Eindhoven, nieuwe bevolkingsgroepen en woningdruk het dorpse ritme kunnen veranderen, *“behoud van de dorpse mentaliteit”* wordt genoemd als expliciete wens.

Conclusie

De identiteit van Nederweert kan worden beschouwd langs twee assen.

Fysiek is het een open en groen landschap, gevormd door natuurgebieden, landbouwgronden en kernen, doorkruist met water. Deze fysieke omgeving wordt sterk gewaardeerd.

Cultureel-historisch is Nederweert een gemeenschap van nabijheid: samen doen, elkaar kennen, een rijk verenigingsleven en een sterke onderlinge betrokkenheid. Dat is wat inwoners als meest typerend én meest waardevol beschrijven.

Tegelijkertijd ervaren mensen dat beide identiteiten onder druk staan: door vergrijzing, nieuwe bewoners, druk op landbouw en natuur, en het verdwijnen van plekken waar ontmoeting plaatsvindt. Inwoners spreken daarom de wens uit om deze fundamenteën te behouden — maar realiseren zich ook dat dit niet vanzelf gebeurt.

De identiteit van Nederweert vraagt om bewuste keuzes, onderhoud en een visie die het open landschap én de sociale samenhang koestert.

2.2 Uitdagingen per type gebied

Nederweert bestaat uit verschillende gebiedstypen, elk met een eigen identiteit, functie en dynamiek. De opgaven voor de toekomst verschillen dan ook per gebied. Door onderscheid te maken tussen kernen, landbouwgebied, bedrijventerreinen, natuurgebied en verwevingsgebieden ontstaat een beeld van welke uitdagingen op die plekken worden gezien door de deelnemers van het participatietraject.

Deze gebiedsgerichte benadering helpt om keuzes te maken die recht doen aan de unieke kwaliteiten van elk gebied, maar die ook bijdragen aan een samenhangende ontwikkeling van de hele gemeente. Zo ontstaat een omgevingsvisie die zowel ruimtelijk als sociaal sterk is, en die aansluit bij de wensen en zorgen die inwoners en belangengroepen tijdens de participatie hebben ingebracht.

1. Kernen

Wonen

Uit de pop-ups en workshops blijkt dat deelnemers de leefbaarheid van de kernen nauw verbinden met een woningaanbod dat past bij de schaal en het karakter van Nederweert. Ze zien mogelijkheden voor groei, zolang deze zorgvuldig wordt ingepast en bijdraagt aan een sterk dorpsleven.

- In beide workshops geven deelnemers aan dat er meer woningen nodig zijn, met name voor starters en jonge gezinnen. Veel inwoners merken op dat hun kinderen moeilijk in Nederweert kunnen blijven wonen. (*“dorpskarakter behouden maar wel ruimte laten voor groei”*).
- Deelnemers benadrukken het belang van bouwen binnen de kernen, zodat het landschap open blijft en de voorzieningen in de dorpen worden versterkt. Zij geven aan dat ad-hoc-uitbreidingen moeten worden voorkomen en dat keuzes vanuit een dorpsvisie moeten worden gemaakt.
- Deelnemers vinden het over het algemeen belangrijk dat nieuwe woningbouw bijdraagt aan leefbaarheid, met aandacht voor groen, ontmoetingsplekken en ruimte voor verschillende doelgroepen (zoals ouderen die willen doorstromen).

Ontmoeten

In de gesprekken valt op dat ontmoetingsplekken een belangrijke betekenis hebben voor het dagelijks dorpsleven. Tegelijkertijd ervaren inwoners dat deze voorzieningen niet altijd vanzelfsprekend zijn en in sommige kernen onder druk staan.

- Bewoners in de pop-ups noemen dat zalen en cafés verdwijnen, wat ontmoetingsmogelijkheden beperkt (*“Er zijn geen zalen meer”, “Cafés verdwijnen”*).
- Deelnemers in workshops benadrukken dat verenigingen goed functionerende ruimtes nodig hebben, en dat capaciteit en kwaliteit nu vaak tekortschieten.
- In de pop-ups en workshops wordt aangegeven dat sommige kernen wél sterke ontmoetingsplekken hebben, maar dat deze kwetsbaar zijn zonder blijvende ondersteuning.

“Voldoende woningen voor jeugd die wil blijven.”

“Er zijn geen zalen meer”

Verkeer

In de gesprekken wordt verkeer regelmatig genoemd als een onderwerp dat de dagelijkse leefbaarheid in de kernen raakt. Deelnemers geven aan dat dit op verschillende plekken op een andere manier speelt en dat bereikbaarheid daarbij een belangrijk onderdeel is.

- In workshops wordt genoemd dat doorgaand verkeer de kern belast, vooral in Nederweert en Ospel.
- In pop-ups benoemen inwoners het ontbreken van OV of het slecht functioneren ervan, zoals de belbus die onbetrouwbaar is (*“De bus komt hier gewoon niet”*).
- Gesproken bewoners geven verder in pop-ups aan dat fietsroutes en oversteekplekken soms als onveilig worden ervaren.

Leefbaarheid

In de gesprekken wordt leefbaarheid regelmatig verbonden met de manier waarop mensen elkaar weten te vinden en hoe voorzieningen daarin ondersteunen. Tegelijkertijd klinkt door dat dit niet overal vanzelfsprekend is en dat de basis in sommige kernen kwetsbaar kan zijn.

- Verenigingen ervaren dat vrijwilligers moeilijker te vinden zijn, onder andere door vergrijzing en nieuwe bewoners die minder snel aanhaken bij het verenigingsleven.
- De school wordt door inwoners gezien als een dragende voorziening voor leefbaarheid, essentieel voor ontmoeting, binding en het functioneren van de kern. *“De school is het hart van de kern”*, zoals een inwoner tijdens de pop-up verwoordde, een uitspraak die tijdens workshops breed werd herkend. Dit geldt ook voor ontmoetingsruimtes.

**“Dorp mag groeien om
leefbaarheid te behouden.”**

**“Goede voorzieningen waar mensen
elkaar ontmoeten, begrijpen en zorgen
voor elkaar. Jong én oud.”**

**“Als je de school uit een kern haalt,
haal je het hart uit de kern.”**

2. Bedrijventerreinen

Uitstraling

In de gesprekken wordt benoemd dat de vormgeving van bedrijventerreinen bijdraagt aan hoe Nederweert wordt ervaren. Daarbij speelt mee dat uitstraling en schaal als onderdeel van de identiteit van de gemeente worden gezien.

- Bewoners vinden dat bedrijventerreinen compact en ‘Nederweerts’ moeten blijven, passend bij schaal en identiteit.
- Zorgen over ongewenste versterking wanneer grote, generieke gebouwen verschijnen.

Maatschappelijke meerwaarde

In de gesprekken wordt benoemd dat bedrijven op verschillende manieren verweven zijn met het dagelijks leven in Nederweert. Daarbij klinkt mee dat hun aanwezigheid verder reikt dan alleen het bieden van werk.

- Bedrijven zijn volgens ondernemers essentieel voor werkgelegenheid en dorpsleven.
- Lokale bedrijven ondersteunen verenigingen en voorzieningen, wat leefbaarheid versterkt.

Netcongestie

In de workshop werd netcongestie door enkele ondernemers aangeduid als een vraagstuk dat hun bedrijfsvoering raakt. Daarbij klinkt vooral mee dat het onderwerp onzekerheid oproept in plannen voor de komende jaren.

- Netcongestie belemmert uitbreiding én verduurzaming, geven aanwezige ondernemers aan.
- Ondernemers ervaren dat oplossingen traag en onduidelijk zijn, wat plannen vertraagt.

Samenwerking

Ondernemers zien kansen om beter samen te werken op beheer, groenonderhoud en energietransitie. Parkmanagement werd herhaaldelijk genoemd als mogelijke oplossing.

“[...] zonder MKB geen sponsoring voor verenigingen. [...]”

3. Verwevingsgebied

Gezondheid en kwaliteit

Tijdens de gesprekken kwam naar voren dat de gebieden waar wonen, landbouw, natuur en recreatie samenkomen, uitnodigen tot reflectie op inrichting en kwaliteit. Zowel in hoe ze nu worden ervaren als in wat daar te ontwikkelen valt.

- Zo zijn er zorgen over gewassenbescherming en de gezondheid binnen deze gebieden waar gebiedsfuncties sterk vervlochten zijn.
- Overgangen tussen landbouw en natuur worden als kwaliteitarm en versnipperd ervaren - verbetering biedt kansen.
- Routes te voet, per fiets of/ en via water worden gezien als logische verbindingen tussen functies in het verwevingsgebied.
- Deelnemers vinden deze gebieden daarnaast kansrijk voor zowel natuur als recreatieve routes.

“mooi en waardevol natuurgebied, maar er zit weinig kwaliteit tussen.”

4. Primair landbouwgebied

Perspectief

In de gesprekken vertelden agrariërs hoe zij hun plek in Nederweert zien en welke richting zij voor zichzelf voor ogen hebben. Daarbij werd duidelijk dat toekomstperspectief en helderheid belangrijke voorwaarden zijn om verder te kunnen.

- Aanwezige agrariërs geven aan dat zij sterk onder druk staan, door regels, afwaardering en beperkte ontwikkelruimte (*“Boeren worden kort gehouden”*). De behoefte aan duidelijke kaders en rechtszekerheid speelt hierin een rol volgens hen.
- Er worden kansen gezien voor verbreding en natuurinclusiviteit, zoals zorgboerderijen of kleinschalige functies die passen bij de schaal van het gebied. Tegelijk benadrukken jonge agrariërs dat zij graag in Nederweert een realistische toekomst willen opbouwen, waarbij verduurzaming belangrijk is maar wel duidelijke richtlijnen vraagt.

“Er is steeds meer groei van alle functies ten koste van agrarisch gebied.”

“Boer houdt rekening met burger en burger accepteert boer.”

Gezondheid en omgevingseffecten

In de gesprekken werd geregeld stilgestaan bij hoe mensen de omgeving ervaren wanneer verschillende functies dicht bij elkaar liggen. Daarbij speelde mee dat veranderingen in het landschap nieuwe vragen oproepen over wat dit betekent voor de gezondheid en leefomgeving.

- Sommige deelnemers noemen zorgen over geur, fijne stof en gewassenbescherming, vooral in gebieden nabij agrarische bedrijven (*“Veel zorgen over PM10, stank, pesticidengebruik”*).
- Deelnemers geven aan dat wonen dicht bij agrarische bedrijven niet altijd wenselijk is, onder andere vanwege gezondheids- en hinderaspecten (*“Dichtbij boeren bouwen is geen goed idee”*). Daarbij wordt opgemerkt dat in gebieden waar steeds meer functies samenkomen frictie kan ontstaan, zeker nu er vaker wordt gebouwd in gebieden die voorheen vooral agrarisch waren.

Wederkerigheid

In de gesprekken werd stilgestaan bij de manier waarop wonen en agrarisch ondernemen elkaar raken. Daarbij werd genoemd dat deze nabijheid zowel praktische als ruimtelijke vragen oproept, waardoor de onderlinge verhoudingen aandacht vragen.

- Agrariërs geven aan minder ruimte te voelen om te ondernemen, doordat woningen steeds dicht op hun bedrijven worden gebouwd. Zij ervaren dat deze nabijheid praktische én juridische beperkingen meebrengt, waardoor hun ontwikkelmogelijkheden kleiner worden.
- Men benadrukt dat wederkerigheid nodig is: zowel agrariërs als bewoners hebben ontwikkelruimte nodig en moeten rekening houden met elkaars positie. In de gesprekken tussen aanwezigen wordt genoemd dat wederzijds begrip helpt om spanningen te voorkomen wanneer functies dicht bij elkaar komen te liggen.

Stoppende agrariërs

In de gemeente zijn er agrariërs die stoppen met hun bedrijf. Er heerst onder bewoners onduidelijkheid wat er gebeurt met de vrijgekomen gronden. Mensen vragen zich af of hier gebouwd gaat worden of dat het een nieuwe agrarische functie krijgt.

5. Natuurgebied

Staat van de natuur

In de gesprekken werd stilgestaan bij hoe de natuur in en rond Nederweert wordt beleefd. Daarbij werd genoemd dat de waarde van deze gebieden nauw samenhangt met de kwaliteiten die mensen er zoeken, én met de vraag hoe deze behouden kunnen blijven.

- Biodiversiteit staat onder druk en vraagt om actieve bescherming.
- Er is waardering voor rust en stilte én angst dat deze kwaliteiten verloren gaan. Deelnemers merkten op dat de staat van de natuurgebieden kwetsbaar is en dat ontwikkelingen in de omgeving deze beleving verder onder druk kunnen zetten.

“Biodiversiteit is afhankelijk van natuurgebieden en verbindingzones daartussen.”

“Gezonde natuur is waardevol voor gemeente: gezondheid, aantrekkelijke recreatie.”

Recreatie en natuur

In de gesprekken werd recreatie soms genoemd in relatie tot de natuurgebieden rond Nederweert. Daarbij speelde mee hoe deze gebieden worden beleefd en welke ruimte er is om functies met zorg naast elkaar te laten bestaan.

- Kwetsbare natuur moet prioriteit hebben boven recreatie vinden sommige deelnemers. In de gesprekken werd benadrukt dat rust en het karakter van de natuurgebieden voor veel aanwezigen richtinggevend zijn bij keuzes over gebruik en toegankelijkheid.
- Rustige, kleinschalige recreatie kan wel, mits het zorgvuldig wordt ingepast. Sommige deelnemers zien mogelijkheden voor recreatie die aansluit bij het landschap en eventueel bijdraagt aan lokale voorzieningen zoals horeca.

“Ospel: kern meer betrekken bij toerisme van de Groote Peel.”

“Geen recreatie in N2000 gebieden maar erbuiten!”

Conclusie

De uitdagingen die inwoners, ondernemers, agrariërs en organisaties benoemen verschillen sterk per gebiedstype, maar laten tegelijkertijd een duidelijke gemeenschappelijke kern zien. Over de kernen is men opmerkelijk eensgezind: leefbaarheid, ontmoeting, voorzieningen en een passende woningvoorraad zijn cruciaal om de dorpen vitaal te houden. Dat wordt door alle groepen onderschreven.

In het buitengebied lopen de perspectieven meer uiteen. Sommige deelnemers zien vooral ruimte voor landbouw, anderen juist voor natuur of recreatie, en weer anderen voor wonen. Toch klinkt ook daar een gedeelde behoefte: zoek naar combinaties, naar manieren waarop functies elkaar kunnen versterken in plaats van verdringen. Denk aan de vraag of uitbreiding van wonen in het buitengebied wenselijk is, of dat juist inbreiding in de kernen de leefbaarheid versterkt — dit soort keuzes hangen direct samen met landbouwruimte, natuurkwaliteit en verkeersveiligheid.

Het geheel laat zien dat er geen eenvoudige oplossingen zijn, omdat elke keuze effect heeft op andere gebieden en belangen. Maar wél dat inwoners en partners bereid zijn om mee te denken, mits er gewerkt wordt vanuit samenhang en helderheid. De opgave voor de Omgevingsvisie is daarom duidelijk: een afweging vinden tussen verschillende behoeften, en zo richting geven op een manier die past bij de identiteit van Nederweert.

2.3 DE OPGAVEN VAN DE STAKEHOLDERS

De organisaties van onze partners staan zelf ook voor opgaven. Door in de workshops stil te staan bij wat zij op zich af zien komen, krijgen we zicht op hun prioriteiten, randvoorwaarden en kansen, en begrijpen we beter wat er bij hen speelt. Deze inzichten helpen om aanknopingspunten te vinden voor de gemeentelijke opgaven.

We vroegen hen telkens om hun opgaves en daarbij de relatie te duiden tot de omgevingsvisie.

Belangengroepen groen en erfgoed

Opgaven

Bij de belangengroepen die zich inzetten voor 'groen' stonden de komende jaren vooral in het teken van gezonde leef-omgeving en natuurkwaliteit.

- Aanwezigen benoemden dat ze een rol voor de gemeente zien in het actief werken aan een schonere leefomgeving en het halen van normen voor luchtkwaliteit en waterkwaliteit. Ze spraken over het belang van bufferzones, groenblauwe dooradering en bescherming van natuurgebieden.
- Men noemde daarnaast opgaven rond klimaatadaptatie en het voorkomen van verdroging.
- Vanuit erfgoed- en maatschappelijke kant werd enkele keren benoemd dat cultuur en historie zichtbaar moeten worden gehouden.

In relatie tot de Omgevingsvisie

- Belangengroepen vinden dat de omgevingsvisie vooral duidelijk, ambitieus en concreet moet zijn op leefomgeving, natuurkwaliteit en klimaat.

Agrariërs

Opgaven

Agrariërs waren heel duidelijk over hun opgaven: toekomstperspectief, ontwikkelruimte en vergunningverlening die zekerheid biedt.

- Veel agrariërs noemden het belang van verduurzaming (zoals monovergisting of verbreding), maar dan wel binnen heldere kaders.
- Meerdere deelnemers benoemden het spanningsveld met inwoners door stikstof, geur en fijnstof, en de opgave om de relatie boer-burger goed te houden.
- Enkele agrariërs benoemden expliciet de rol van jonge boeren en bedrijfsoverdracht als grote opgave voor de komende jaren.

In relatie tot de Omgevingsvisie

- Agrariërs geven aan dat de omgevingsvisie duidelijke kaders voor agrarische ontwikkelruimte moet bevatten, inclusief ruimte voor verbreding, innovatie en toekomst voor jonge boeren.

Verenigingen & dorpsraden

Opgaven

Bij deze groep kwamen de opgaven heel scherp naar voren.

- Veel deelnemers benoemden als hoofduitdaging het op peil houden van het verenigingsleven: vrijwilligers vinden, leden werven en voorzieningen onderhouden.
- Daarbij hoort ook de opgave om voldoende en passende accommodaties te hebben: sporthallen, gemeenschapshuizen, zalen en plekken voor jeugd.
- Meerdere dorpsraden benoemden leefbaarheid als doorlopende opgave: genoeg woningen, veilige routes en behoud van voorzieningen in kleine kernen.

In relatie tot de omgevingsvisie

- Verenigingen & dorpsraden willen dat de omgevingsvisie helder maakt hoe leefbaarheid wordt geborgd: welke voorzieningen essentieel zijn en hoe regels niet belemmerend, maar ondersteunend worden.

Ondernemers

Opgaven

Ondernemers noemden hun opgaven minder vaak, maar wel heel concreet.

- Meerdere ondernemers spraken over bereikbaarheid, de opgave van netcongestie en het belang van een sterk lokaal voorzieningenlandschap.
- Een aantal ondernemers benoemde dat samenwerken via parkmanagement of lokale netwerken een groeiende opgave wordt om het bedrijventerrein toekomstbestendig te houden.

In relatie tot de omgevingsvisie

- Ondernemers willen dat de visie ingaat op energie-infrastructuur, bereikbaarheid en de rol van bedrijventerreinen als economische én sociale dragers.

Conclusie

Ondanks hun verschillende achtergronden benoemen de stakeholders veel overeenkomsten in hun opgaven. Alle groepen vragen om duidelijke kaders, voorspelbaarheid, en een integrale aanpak waarin belangen samen worden afgewogen. Zij benoemen de noodzaak van een gezonde leefomgeving, van voldoende ruimte om hun rol te kunnen blijven vervullen, en van een gemeente die actief het gesprek blijft faciliteren.

Tegelijkertijd zijn er duidelijke verschillen in accenten.

- Groene organisaties leggen het zwaartepunt bij natuurkwaliteit, klimaat en water.
- Agrariërs richten zich op ontwikkelruimte, toekomstperspectief en rechtszekerheid.
- Ondernemers vragen vooral aandacht voor bereikbaarheid, netcongestie en een sterk lokaal economisch fundament.
- Dorpsraden en verenigingen benadrukken leefbaarheid, voorzieningen en het overeind houden van het verenigingsleven.

Samen laten deze opgaven zien waar de grote lijnen samenkomen: een vraag om richting, helderheid en betrouwbaarheid, maar ook om gebiedsgericht maatwerk om recht te doen aan de diversiteit van Nederweerder belangen.

3 De toekomst van Nederweert

Dromen & nachtmerries, betrokkenheid en vervolgstappen

3.1 DROMEN EN NACHTMERRIES

Wat Nederweert morgen is, begint bij wat inwoners, verenigingen, ondernemers en partners hopen en vrezen voor hun gemeente. Daarom is tijdens de workshops expliciet stilgestaan bij dromen, nachtmerries en verwachtingen richting de toekomst. Zo krijgen we inzicht in waar het heen mag gaan en wat er koste wat kost voorkomen moet worden volgens de deelnemers.

Nachtmerries

Een van de grootste zorgen is het verlies van identiteit: dorpen die hun eigenheid verliezen, *noaberschap* dat afbrokkelt en verenigingen die verdwijnen door gebrek aan vrijwilligers of ruimte.

In de kernen wordt gevreesd voor teveel woningbouw zonder oog voor het dorps karakter: “*veel huizen, weinig grond*” werd letterlijk genoemd. Ook werd angst uitgesproken voor sociale onveiligheid en het verdwijnen van basisvoorzieningen, waardoor dorpen leeg kunnen lopen.

In het buitengebied was de grootste nachtmerrie een “*groene woestijn zonder landvogels*” en kaalslag door verkeerd ruimtegebruik, of het nu gaat om te veel industrie, te veel recreatie, of verdere druk op landbouw.

Een aantal deelnemers vreesde dat er geen balans meer blijft tussen natuur, landbouw en nieuwe functies, waardoor Nederweert “*het slechtste van twee werelden*” zou krijgen.

Dromen

Waar nachtmerries scherp en gespannen zijn, zijn de dromen juist kleurrijk en hoopvol. Veel deelnemers droomden van sterke dorpen: kernen waar burens elkaar kennen, waar jongeren willen blijven, en waar voorzieningen passen bij de schaal en het ritme van het dorp.

Vanuit het buitengebied kwam het beeld van een schoon en levendig landschap terug: een gebied waar natuur en landbouw elkaar versterken, waar biodiversiteit toeneemt in plaats van afneemt, en waar ruimte is voor schone, innovatieve landbouw. Een deelnemer verwoordde dat poëtisch als: “*zoemende bijtjes, veel libellen, vlinders.*”

Ook klonk een gedeelde droom van een Nederweert dat als één gemeenschap functioneert: een gemeente waarin mensen elkaar iets gunnen, waar regels ruimte bieden aan initiatieven, en waar voorzieningen, natuur en economie elkaar in balans houden. Dat toekomstbeeld werd door meerdere deelnemers omschreven als “*een paradijs van een gemeente, maar je moet er wel in investeren.*”

Verwachting

De verwachtingen zijn overwegend nuchter en soms wat terughoudend. Meerdere deelnemers gingen ervan uit dat Nederweert de komende jaren niet radicaal zal veranderen. De gedachte dat “alles wel door blijft modderen zoals altijd” werd herhaald door verschillende aanwezigen. Sommigen gaven aan dat veel ideeën blijven hangen in procedures en regelgeving: een gevoel dat besluitvorming traag blijft en initiatieven langzaam van de grond komen.

Daarnaast verwachten enkele deelnemers dat druk van buiten, zoals de groei van Eindhoven en de Brainport-regio, steeds zichtbaarder wordt in het dagelijks leven: van woningprijzen tot instroom van nieuwe bewoners en veranderende dynamiek in verenigingen.

Toch klonk er ook een ander soort verwachting: een deel van de deelnemers zei dat Nederweert “veerkrachtig” is en dat noodzakelijke dingen uiteindelijk wel geregeld worden, al gaat het niet altijd snel.

Conclusie

De dromen, nachtmerries en verwachtingen laten samen een beeld zien van waar Nederweert naartoe wil én waar de grootste zorgen liggen. In alle groepen klinkt hetzelfde verlangen: behoud van identiteit en leefbaarheid, een groen en gezond buitengebied, en een gemeente die keuzes maakt met oog voor de schaal van de dorpen.

Tegelijkertijd zijn de nachtmerries van inwoners en organisaties opvallend eensgezind: het verlies van dorpse eigenheid, druk op natuur en landschap, versnipperde besluitvorming en voorzieningen die verdwijnen. De verwachtingen laten zien dat inwoners realistisch en nuchter zijn; men rekent niet op radicale veranderingen, maar wél op duidelijke richting, tempo en een herkenbare koers van de gemeente.

Voor de Omgevingsvisie betekent dit dat er behoefte is aan een helder verhaal over hoe die toekomst eruit gaat zien:

- een sterke sociale en fysieke identiteit,
- ruimte voor ontwikkeling zonder het karakter te verliezen,
- en een betrouwbare overheid die keuzes durft te maken.

3.2 BETROKKENHEID IN DE TOEKOMST

Ook vroegen we de stakeholders die deelnamen aan de workshops hoe zij bij die toekomst, waar deze visie over gaat, betrokken willen worden.

Betrokkenheid

Belangengroepen

Blijvend in gesprek blijven, met inzicht in conceptversies en duidelijke momenten van inhoudelijke meeweging.

Agrariërs

Agrariërs willen periodiek overleg, een vaste contactstructuur en tijdige communicatie over keuzes die hen raken.

Verenigingen & dorpsraden

Verenigingen & dorpsraden willen regelmatige infoavonden, updates en 80%-checks, inclusief zicht op wat er met hun input gebeurt.

Ondernemers

Ondernemers vragen om periodieke afstemming over ruimtelijke en economische plannen.

3.3 VERVOLGSTAPPEN

Bewoners hebben duidelijk gemaakt wat zij belangrijk vinden voor de toekomst van Nederweert. De oproep van inwoners, verenigingen, ondernemers, agrariërs en natuur- en erfgoedorganisaties is opvallend eensgezind: maak een integrale visie, maak duidelijke keuzes, en doe dit samen met ons.

Samenvattend formuleren we op basis van alles wat we hebben gehoord een aantal overkoepelende richtingwijzers voor de omgevingsvisie. Deze richtingwijzers zijn vooral procesmatig, en geven nog geen inhoudelijk beeld, maar vragen om een vervolg.

De oproep om tot een duidelijke toekomstvisie te komen, waaruit volgt dat men duidelijke en strategische keuzes kan maken klonk luid. Gezien de verschillende gezichts-punten, belangen, uitdagingen en ambities die spelen bij alle stakeholders zal het komen tot zo'n visie niet over een nacht ijs gaan. De oproep, en wil, om hier samen mee aan de slag te gaan, 'op z'n Ni-jwieërts', geeft wel hoop.

1. Maak een integrale visie

De thema's uit dit participatieproces grijpen sterk in elkaar.

Wonen raakt aan leefbaarheid. Leefbaarheid raakt aan voorzieningen. Voorzieningen raken aan bereikbaarheid. Bereikbaarheid raakt aan economie. Economische groei raakt aan energie en netcongestie. Landbouw raakt aan natuur, gezondheid en ruimtegebruik. Natuur raakt aan recreatie en identiteit. Alle stakeholders benadrukken: kijk niet per onderwerp, maar kijk naar het geheel. Iedereen begrijpt dat niet alles kan. De Omgevingsvisie zal daarom een samenhangend verhaal moeten bieden:

Waar willen we heen als gemeente? Wat is de kern van onze identiteit, en hoe bewaken we die? Wat voor gemeente zijn wij?

2. Maak keuzes — bied duidelijkheid

Vrijwel iedereen vroeg om duidelijkheid. Niet méér plannen, maar richting. Waar zetten we in op wonen? Op ruimte voor landbouw? Of voor natuur? Waar gaan we werken? In onze gemeente of in de Brainport-regio?

Voorbeelden die deelnemers zelf noemden:

- Gaan we inbreiden in de kernen of uitbreiden in het buitengebied?

- Hoe gaan we om met spanningen tussen functies: wonen en landbouw, natuur en recreatie, bedrijvigheid en leefomgeving?

De boodschap: We hoeven het niet met alles eens te zijn, maar we moeten weten waar we aan toe zijn. Het ontbreken van keuzes houdt iedereen vast. Het maken van keuzes brengt iedereen vooruit. Dit sluit aan bij de roep om een duidelijke visie op wat voor gemeente Nederweert wil zijn.

3. Werk samen met ons

De tijd dat alles vanzelf ging — het *noaberschap*, het rijke verenigingsleven, het elkaar kennen — ligt niet vanzelfsprekend in de toekomst.

Iedere groep gaf aan dat zij dit samen willen blijven dragen, maar dat dit alleen lukt met ondersteuning van de gemeente.

Participanten vroegen om:

- structurele momenten van gesprek,
- transparantie over afwegingen,
- een plek om elkaar te ontmoeten (niet alleen fysiek, maar ook inhoudelijk),
- en een overheid die verbindt in plaats van verdeelt.

“Ons kent ons” is een kracht, maar wel één die onderhoud vraagt.

Colofon

Opdrachtgever

Gemeente Nederweert

Opdrachtnemer

Braining the Future

Foto's & Illustraties

Braining the Future

Rechtenvrije foto's, tenzij anders vermeld

Datum

23 februari 2026

Status

Definitief

www.brainingthefuture.nl